

Bc. Šárka TURKOVÁ (NOVÁKOVÁ), *Spolek akademiků Úhlava* (Diplomová práce Ústavu archivnictví a pomocných věd historických, Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích). České Budějovice 2019, 92 s. včetně příloh.

Posudek vedoucí diplomové práce

Spolky ve městech i na venkově sehrávaly ve druhé polovině 19. a na počátku 20. století velmi důležitou roli v řadě oblastí života tehdejší české společnosti. Spolková činnost se mnohdy odrážela i v dalších sférách, zejména v národním obrodném úsilí, v kulturních aktivitách, osvětě, vzdělávání i jinde. Bc. Šárka Turková (Nováková) se ve své diplomové práci zaměřila na jeden z významných spolků v Klatovech, a sice na spolek akademiků Úhlava, který sehrál významnou roli v osvětové a vzdělavatelské oblasti a při budování českých veřejných knihoven a čítáren ve městě i v jeho širším okolí. Je jen škoda, že již v názvu práce autorka neupřesnila dobu a místo působení této důležité společenské organizace (Klatovy v letech 1883–1933).

Předkládanou práci autorka rozčlenila do šesti kapitol (včetně úvodní a závěrečné). V první z nich se věnuje charakteristice fondu, v němž byl obsažen archivní materiál, se kterým pracovala. Dále zde přináší v komparativně podaném přehledu nejdůležitější informace z dějin města Klatovy a uvádí čtenáře i do dobového kontextu, který připravil situaci pro vznik akademického spolku Úhlava; zejména se zaměřuje na kulturní a společenský život v Klatovech a okolí. I další kapitola je pojata podobně a věnuje se nejen spolčováním v českých zemích obecně, ale i spolkovému životu v Klatovech a jeho konkrétním projevům. Na základě sekundární literatury autorka podává přehled spolků, které v Klatovech ve zkoumané době vznikly, a buď trvale anebo krátkodobě zde fungovaly. Poté následuje krátká třetí kapitola věnovaná dějinám knihoven na Klatovsku, což byla oblast, která se stala po nějaké době hlavní náplní činnosti spolku Úhlava.

Jádro práce představuje kapitola čtvrtá a pátá. Zde autorka vycházela ze svého vlastního výzkumu archiválií pojednávajících o vzniku, činnosti, členstvu, fungování a veřejných aktivitách, ale také o hospodaření a finančním zabezpečení spolku Úhlava. Autorka se nejprve zaměřila v několika podkapitolách na dějiny spolku a na jeho aktivity v letech 1883 až 1930. Poté analyzovala spolkové stanovy a další důležité listiny, aby mohla pojednat o organizaci spolku a jeho vnitřní struktuře. V další části provedla rozbor členské základny a v přehledu představila některé významné nebo zajímavé osoby a osobnosti, které spolkem Úhlava prošly, anebo se do jeho činnosti zapojily. Tato podkapitola je bohužel pojata poněkud nešťastně: působí dojmem ne zcela dotaženého encyklopedického přehledu. Cennější by bývalo bylo, kdyby se autorka zaměřila jen na některé významné členy (předsedy nebo čestné předsedy spolku) a pojednala o nich podrobněji, včetně jejich pozice ve spolku a role, kterou v jeho dějinách reálně sehráli. Neopomněla naopak pojednat velmi podrobně o nejdůležitější spolkové aktivitě – o knihovnách, které Úhlava zakládala ve městě i v jeho širokém okolí, aby podpořila národní osvětu a zabránila „poněmčování“ venkova i samotného města. I zde bohužel platí to, co bylo řečeno shora – chybí hlubší vhled do fungování knihoven, jejichž přehled je zde uveden, včetně například upozornění na konkurenční aktivity českých Němců a podobně. V následující páté kapitole pak autorka rozebrala hmotné a finanční hospodaření spolku na základě dochovaného materiálu účetní povahy. I zde je uvedena řada zajímavých údajů a detailů, které

by však měly být ještě doplněny například o stručnou poznámku o celkové ekonomické situaci, případně o sociálním postavení osob, které odváděly členské příspěvky, jež tvořily podstatnou část příjmů. V tabulce s přehledem spolkového a knihovního jmění na s. 77 není uvedena měna odpovídající uvedeným částkám.

Závěrečná kapitola je sice poměrně stručná, ale autorce se zde podařilo vcelku výstižně shrnout všechny základní poznatky, k nimž ve své práci dospěla. Práce obsahuje i další náležitosti, jako seznam použitých pramenů (kde chybí uvedení archivu u nevydaných dokumentů) a sekundární literatury (kde je nesprávně zařazen přehled zákonů o spolčování, který patří pod prameny vydané). Zajímavě pojaté jsou přílohy.

Po obsahové stránce je práce pojata poměrně velkoryse a má i vcelku logickou strukturu. Zejména ve čtvrté a páté kapitole přináší řadu nových a cenných informací, které zatím ještě nebyly badatelské veřejnosti zpřístupněny (cca 60 % textu). Po metodologické stránce bylo využito analytických, komparativních i analogických postupů, a to také vcelku správně. Bohužel po formální stránce je na práci patrné, že její závěrečná redakce vznikla ve velkém spěchu (definitivní podoba nebyla před odevzdáním předložena vedoucí práce k závěrečnému posouzení), což bohužel přineslo řadu nesrovnalostí nejen ve vlastním textu, ale i v doprovodném aparátu a také v závěrečném přehledu použitých pramenů a literatury.

Přes uvedené formální nedůslednosti mohu konstatovat, že diplomovou práci Bc. Šárky Turkové (Novákové) lze považovat za zdařilou a odpovídající zadání. Přináší řadu cenných a nových poznatků založených na autorčině vlastním archivním výzkumu. Práci proto doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení stupněm *v e l m i d o b ř e*.

Pelhřimov 12. srpna 2019

Mgr. Lenka Martínková, Ph.D.